

PROJEKTLIGJ KUSHTETUES

Nr. _____ / 2026

PËR DISA NDRYSHIME DHE SHTESA NË LIGJIN NR. 8417, DATË 21.11.1998, "KUSHTETUTA E REPUBLIKËS SË SHQIPËRISË", I NDRYSHUAR

Në mbështetje të nenit 177 të Kushtetutës së Republikës së Shqipërisë, me nismën e jo më pak se një të pestës së deputetëve të Kuvendit, Kuvendi i Republikës së Shqipërisë vendosi:

PJESA I — DEMOKRACIA DIREKTE DHE MEKANIZMAT ANTI-BLOK

Neni 1

(Ndryshimi i nenit 150 të Kushtetutës — Pragu i Referendumit)

Pika 1 e nenit 150 të Kushtetutës ndryshohet si vijon:

"1. Populli, përmes jo më pak se tridhjetë mijë (30,000) zgjedhësve me të drejtë vote, ka të drejtën e referendumit për shfuqizimin e një ligji, si dhe t'i kërkojë Presidentit të Republikës zhvillimin e referendumit për çështje të një rëndësie të veçantë. Nënshkrimet për iniciimin e referendumit mund të mblidhen në formë fizike ose përmes platformave elektronike zyrtare të verifikueshme, sipas rregullave të përcaktuara me ligj."

Neni 2

(Shtimi i nenit 151/a të Kushtetutës — Procedura Anti-Blok)

Pas nenit 151 të Kushtetutës shtohet neni 151/a me këtë përmbajtje:

"Neni 151/a

1. Dorëzimi dhe Verifikimi: Organi administrativ përgjegjës verifikon rregullsinë e nënshkrimeve brenda tridhjetë (30) ditëve nga dorëzimi. Nëse organi hesht ose nuk shprehet brenda këtij afati, nënshkrimet konsiderohen ligjërish të vlefshme dhe nisma kalon automatikisht në hapin pasardhës.

2. Shqyrtimi Kushtetues: Gjykata Kushtetuese shprehet mbi kushtetutshmërinë e pyetjes së referendumit brenda dyzet e pesë (45) ditëve. Nëse Gjykata nuk merr vendim brenda këtij afati, nisma konsiderohet e përputhshme me Kushtetutën.

3. Shpallja nga Presidenti: Presidenti i Republikës shpall datën e zhvillimit të referendumit brenda pesëmbëdhjetë (15) ditëve nga përfundimi i shqyrtimit kushtetues. Ky është detyrim kushtetues pa diskrecion.

4. Votimi Popullor: Votimi popullor zhvillohet jo më vonë se nëntëdhjetë (90) ditë nga data e shpalljes së tij nga Presidenti."

PJESA II — MBROJTJA E PRONËS DHE SOVRANITETI MJEDISOR

Neni 3

(Ndryshimi i nenit 41 të Kushtetutës — Ndalimi i Shpronësimit për Interes Privat)

Pika 4 e nenit 41 të Kushtetutës ndryshohet dhe shtohet pika 6 si vijon:

"4. Shpronësimet ose kufizimet në ushtrimin e së drejtës së pronës lejohen vetëm për interesa publike të drejtpërdrejtë, të përcaktuar qartë me ligj, dhe vetëm kundrejt një shpërblimi të drejtë paraprak sipas vlerës së tregut, të rritur me një bonus të detyrueshëm prej njëzet për qind (20%) mbi çmimin e tregut.

6. Ndalohet rreptësisht shpronësimi i pronës private ose transferimi i saj në favor të subjekteve private për qëllime të zhvillimit ekonomik privat, investimeve strategjike private apo çdo lloj projekti tjetër tregtar, pavarësisht nëse ky investim deklarohet si i karakterit apo interesit publik. Investimet në turizëm, në asnjë rast apo rrethanë, nuk përbëjnë interes publik kushtetues."

Neni 4

(Zëvendësimi i nenit 56 të Kushtetutës — E Drejta Mjedisore si E Drejtë Themelore)

Neni 56 i Kushtetutës zëvendësohet tërësisht me këtë përmbajtje:

"Neni 56

1. Çdo individ gëzon të drejtën themelore, të patjetërsueshme dhe të zbatueshme drejtpërdrejt në gjykatë për të jetuar në një mjedis të pastër, të shëndetshëm dhe të qëndrueshëm ekologjikisht.

2. Shteti ka detyrimin parësor të mbrojtë mjedisin, biodiversitetin dhe ekosistemet natyrore. Çdo ndryshim i statusit juridik, zvogëlim i sipërfaqes apo ndryshim i kufizimeve të ndërtimit brenda Zonave të Mbrojtura apo Ekosistemeve Natyrore Kombëtare dhe të Trashëgimisë Kulturore nuk mund të bëhet me akt nënligjor apo administrativ, por miratohet ekskluzivisht me ligj nga Kuvendi me shumicën absolute të të gjithë anëtarëve të tij, pas një procesi të detyrueshëm të Vlerësimit të Ndikimit në Mjedis dhe konsultimit publik."

PJESA III — RIKONFIGURIMI I PUSHTETEVE DHE ANTI-KLIENTELIZMI

Neni 5

(Shtesa tek neni 102 i Kushtetutës — Kufizimi i Mandateve të Kryeministrit)

Pas pikës 4 të nenit 102 të Kushtetutës shtohet pika 5 me këtë përmbajtje:

"5. I njëjti person nuk mund të zgjidhet ose të emërohet në postin e Kryeministrit për më shumë se dy mandate gjithsej, të njëpasnjëshme ose jo."

Neni 6

(Ndryshimi i neneve 86 dhe 87 të Kushtetutës — Zgjedhja Direkte e Presidentit)

Pika 1 e nenit 86 dhe neni 87 i Kushtetutës ndryshohen si vijon:

"Neni 86

1. Presidenti i Republikës është kreu i shtetit dhe përfaqëson unitetin e popullit. Ai zgjidhet drejtpërdrejt nga populli me votim të fshehtë, mbi bazën e të drejtës së votës universale dhe të barabartë, për një mandat pesë (5) vjeçar, pa të drejtë rizgjedhjeje më shumë se një herë.

Neni 87

1. Kandidatët për President propozohen nga jo më pak se dhjetë mijë (10,000) zgjedhës ose jo më pak se pesëmbëdhjetë (15) deputetë.

2. Zgjidhet President kandidati që fiton më shumë se gjysmën e votave të vlefshme. Nëse asnjë kandidat nuk siguron këtë shumicë, brenda katërbëdhjetë (14) ditëve zhvillohet raundi i dytë ndërmjet dy kandidatëve që kanë marrë numrin më të madh të votave. Zgjidhet kandidati që merr më shumë vota në raundin e dytë."

Neni 7

(Ndryshimi i neneve 64 dhe 68 të Kushtetutës — Sistemi Zgjedhor)

Pika 1 e nenit 64 të Kushtetutës ndryshohet si vijon:

"1. Kuvendi përbëhet nga njëqind e dyzet (140) deputetë, të zgjedhur sipas një sistemi mazhoritar me lista tërësisht të hapura, ku zgjedhësi ka të drejtë të shprehë preferencën e tij të drejtpërdrejtë si për subjektin politik ashtu edhe për kandidatin individual. Pakicave kombëtare të njohura zyrtarisht u garantohet të paktën një (1) deputet. Zonat zgjedhore në çdo rast ruajnë dhe respektojnë parimin e barazisë së votës. Rregullat specifike dhe zonat zgjedhore përcaktohen me Kodin Zgjedhor."

Neni 8

(Shtesa tek neni 81 i Kushtetutës — Ndalimi i Ligjeve Ad Hominem)

Pas pikës 3 të nenit 81 të Kushtetutës shtohen pikat 4, 5 dhe 6 me këtë përmbajtje:

"4. Ndalohet në mënyrë absolute parashikimi, miratimi ose kalimi i ligjeve, akteve normative apo dispozitave ligjore me përfitues të vetëm, të hartuar sipas porosisë, ose që synojnë favorizimin, përjashtimin, autorizimin apo transferimin e një të drejte, kontrate, licence, pasurie publike apo statusi ekskluziv fiskal e rregullator tek një subjekt juridik ose individ i paracaktuar.

5. Çdo iniciativë ligjore ose projektakt duhet të ketë karakter të përgjithshëm, abstrakt, impersonal dhe të aplikueshëm në mënyrë të barabartë për të gjithë shtetasit dhe subjektet juridike që ndodhen në të njëjtat kushte objektive. Çdo marrëveshje ose kontratë me investitorë apo kompani specifike nuk mund të vesohet apo të marrë fuqi përmes një ligji të veçantë të miratuar nga Kuvendi.

6. Çdo ligj i miratuar në shkelje të pikave 4 dhe 5 të këtij neni është absolutisht i pavlefshëm dhe nuk prodhon efekte juridike. Gjykata Kushtetuese detyrohet të pezullojë zbatimin e aktit brenda njëzet e katër (24) orëve nga depozitimi i kërkesës nga çdo palë e interesuar dhe të deklarojë shfuqizimin e tij pa afat. Çdo zyrtar, deputet apo anëtar i Këshillit të Ministrave që propozon, harton ose voton një akt me përfitues të vetëm mban përgjegjësi vetjake civile dhe penale sipas ligjit."

PJESA IV — TË DREJTAT THEMELORE, DREJTËSIA SOCIALE DHE DYSHEMET BUXHETORE

Neni 9

(Shtimi i nenit 49/a të Kushtetutës — Minimumi Jetik)

Pas nenit 49 të Kushtetutës shtohet neni 49/a me këtë përmbajtje:

"Neni 49/a

1. Shteti garanton të drejtën e çdo qytetari për një ekzistencë njerëzore të dinjitetshme përmes institucionit të Minimumit Jetik të Detyrueshëm.
2. Minimumi Jetik llogaritet në mënyrë profesionale çdo vit dhe mbulon kostot bazë të ushqimit, strehimit, kujdesit shëndetësor dhe arsimit fillestar. Shteti detyrohet të ofrojë asistencë financiare për çdo individ që gjendet në kushte pamundësie nën këtë nivel. Forma dhe mjetet e asistencës rregullohen me ligj."

Neni 10

(Plotësimi i nenit 49/a të Kushtetutës — Minimumi Universal për Fëmijët dhe Dyshemet Buxhetore)

Neni 49/a të Kushtetutës i shtohen pikat 3, 4 dhe 5 me këtë përmbajtje:

- "3. Shteti garanton dhe paguan drejtpërdrejt Minimumin Jetik të plotë për çdo fëmijë me shtetësi shqiptare, që nga lindja deri në arritjen e moshës tetëmbëdhjetë (18) vjeç, si masë prioritare e mbrojtjes demografike dhe rritjes së mirëqenies familjare. Kjo pagesë nuk kushtëzohet nga të ardhurat e prindërve apo statusi i tyre i punësimit.
4. Me qëllim garantimin e kapitalit njerëzor, shëndetit dhe stabilitetit social, alokimet vjetore në Ligjin për Buxhetin e Shtetit nuk mund të jenë asnjëherë më të ulëta se limitet dysheme të mëposhtme, të llogaritura si përqindje e Prodhimit të Brendshëm Bruto:
 - a) për sistemin e arsimit publik: jo më pak se pesë për qind (5%) e PBB-së;
 - b) për sistemin e kujdesit shëndetësor publik: jo më pak se katër për qind (4%) e PBB-së;
 - c) për mbështetjen e familjes, nënlindshmërisë dhe mirëqenies së fëmijëve: jo më pak se dy për qind (2%) e PBB-së.

5. Çdo akt buxhetor apo normativ që cenon dyshemet e parashikuara në pikën 4 të këtij neni është ipso facto i pavlefshëm. Gjykata Kushtetuese detyrohet ta shqyrtojë dhe rrëzojë atë me procedurë të përshpejtuar brenda pesëmbëdhjetë (15) ditëve nga konstatimi."

Neni 11

(Shtesa tek neni 18 i Kushtetutës — Ndalimi i Stigmatizimit)

Pas pikës 3 të nenit 18 të Kushtetutës shtohet pika 4 me këtë përmbajtje:

"4. Ndalohet çdo akt, deklaratë zyrtare ose fushatë institucionale e autoriteteve publike që synon stigmatizimin, etiketimin apo cenimin e dinjitetit të personave për shkak të pjesëmarrjes së tyre në protesta paqësore, identitetit të tyre etnik, kombëtar, gjuhësor, besimit fetar, bindjeve politike apo statusit socio-ekonomik."

PJESA V — TË DREJTAT E REJA NË MARRËDHËNIET E PUNËS

Neni 12

(Shtimi i nenit 49/b të Kushtetutës — Shëndeti Mendor në Punë)

Pas nenit 49/a të Kushtetutës shtohet neni 49/b me këtë përmbajtje:

"Neni 49/b

1. Çdo punëmarrës gëzon të drejtën themelore për mbrojtjen e shëndetit të tij mendor dhe psikologjik në mjedisin e punës.

2. Kuadri ligjor i rregullimit të marrëdhënieve të punës përfshin detyrimisht mbrojtjen eksplicite të punëmarrësve nga ezaurimi profesional, tejngarkesa digjitale dhe stresi psikologjik i shkaktuar nga organizimi i punës."

Neni 13

(Shtimi i nenit 49/c të Kushtetutës — E Drejta për Shkëputje Digjitale)

Pas nenit 49/b të Kushtetutës shtohet neni 49/c me këtë përmbajtje:

"Neni 49/c

1. Garantohet e drejta e çdo punëmarrësi për t'u shkëputur digjitalisht nga mjedisi dhe detyrimet e punës jashtë orarit zyrtar të përcaktuar në kontratë.
2. Ndalohet punëdhënësi të kërkojë apo të detyrojë punëmarrësit t'u përgjigjen komunikimeve elektronike, mesazheve apo thirrjeve telefonike pas përfundimit të orarit të punës. Asnjë punëmarrës nuk mund të penalizohet apo të diskriminohet për ushtrimin e kësaj të drejte."

Neni 14

(Shtimi i nenit 49/d të Kushtetutës — Transparenca Algoritmike)

Pas nenit 49/c të Kushtetutës shtohet neni 49/d me këtë përmbajtje:

"Neni 49/d

1. Çdo punëmarrës ka të drejtën e plotë për transparencë algoritmike në vendin e punës.
2. Punëmarrësi ka të drejtë të informohet nëse për rekrutimin, menaxhimin, vlerësimin e performancës apo largimin e tij nga puna përdoren sisteme të inteligjencës artificiale, monitorim automatik apo algoritme gjurmuese. Parametrat dhe logjika e këtyre sistemeve duhet të jenë të hapura dhe të auditueshme nga punëmarrësi dhe organizatat sindikale."

PJESA VI — PRIVATËSIA DIGJITALE, ANTI-PATRONAZHIMI DHE EKONOMIA

Neni 15

(Shtesa tek neni 35 i Kushtetutës — Ndalimi i Patronazhimit Politik)

Pas pikës 4 të nenit 35 të Kushtetutës shtohen pikat 5 dhe 6 me këtë përmbajtje:

"5. Ndalohet rreptësisht krijimi, mbajtja ose përdorimi i bazave të të dhënave nga subjekte politike, private ose zyrtarë publikë, të cilat përmbajnë informacione mbi bindjet politike,

preferencat zgjedhore, të dhënat personale apo sjelljen shoqërore të qytetarëve, pa pëlqimin e tyre eksplicit të shprehur me shkrim.

6. Përdorimi i burimeve administrative shtetërore, të dhënave zyrtare të institucioneve publike ose i funksionit publik për të monitoruar, profilizuar apo ushtruar presion mbi zgjedhësit përbën shkelje të rëndë kushtetuese dhe dënohet me ndalimin e menjëhershëm të ushtrimit të funksioneve publike dhe ndjekje penale."

Neni 16

(Shtesa tek neni 35 i Kushtetutës — Ndalimi i Vëzhgimit Masiv)

Pas pikës 6 të nenit 35 të Kushtetutës shtohen pikat 7, 8 dhe 9 me këtë përmbajtje:

"7. Ndalohet rreptësisht krijimi ose zbatimi i çdo sistemi të vlerësimit social apo mekanizmi algoritmik që vlerëson, kategorizon, gradon ose penalizon qytetarët bazuar në sjelljen e tyre shoqërore, bindjet politike, pjesëmarrjen në tubime apo ndërveprimet e tyre me hapësirën publike dhe digjitale.

8. Implementimi i projekteve të qyteteve inteligjente ose i sistemeve teknologjike të monitorimit urban nuk mund të përfshijë teknologji të vëzhgimit masiv të vazhdueshëm, profilizim biometrik në kohë reale apo sisteme automatike të njohjes së fytyrës në hapësirat publike, me përjashtim të rasteve të autorizuara në mënyrë eksplicite dhe individuale me vendim gjykatë.

9. Kodi burimor dhe algoritmet e përdorura nga autoritetet publike për menaxhimin urban duhet të jenë tërësisht publike dhe të auditueshme nga shoqëria civile."

Neni 17

(Shtesa tek neni 35 i Kushtetutës — E Drejta për Riparim)

Pas pikës 9 të nenit 35 të Kushtetutës shtohet pika 10 me këtë përmbajtje:

"10. Garantohet kushtetutërisht e drejta për riparim me qëllim mbrojtjen e konsumatorit dhe reduktimin e mbetjeve elektronike. Prodhuesit e mallrave teknologjike dhe elektronike që qarkullojnë në treg detyrohen me ligj t'i bëjnë pjesët e këmbimit, veglat speciale dhe manualet e riparimit të aksesueshme për konsumatorët dhe serviset e pavarura për një numër minimal vitesh pas daljes së produktit nga tregu."

Neni 18

(Shtesa tek neni 11 i Kushtetutës — Paraja Fizike dhe Tavani Kushtetues mbi Industrinë Ciklike)

Pas pikës 4 të nenit 11 të Kushtetutës shtohen pikat 5, 6 dhe 7 me këtë përmbajtje:

"5. Paraja fizike e emetuar nga Banka e Shqipërisë është mjet pagese i pranueshëm si alternativë e garantuar gjithmonë për të gjitha transaksionet ekonomike, publike dhe private. Ndalohet çdo legjislacion ose masë administrative që synon eliminimin total të parasë fizike ose që detyron qytetarët të përdorin ekskluzivisht mjete digjitale pagese.

6. Asnjë autoritet publik apo subjekt privat nuk mund të refuzojë pranimin e parasë fizike për pagesat e taksave, tarifave, faturave të shërbimeve publike, kujdesit shëndetësor, ushqimit apo strehimit.

7. Me qëllim parandalimin e krizave makroekonomike strukturore, kontrollin e fluskave financiare dhe frenimin e emigracionit të popullsisë të shkaktuar nga mungesa e vendeve të qëndrueshme të punës, kontributi i përbashkët në Prodhimin e Brendshëm Bruto i industrive ciklike — ku përfshihen detyrimisht sektori i ndërtimit, veprimtaritë e pasurive të paluajtshme dhe sektori i turizmit — nuk mund të kalojë asnjëherë mesataren europiane prej tridhjetë për qind (30%) të Prodhimit të Brendshëm Bruto. Këshilli i Ministrave dhe Banka e Shqipërisë janë të detyruara të përdorin instrumentet fiskale, monetare dhe licencuese për të mbajtur ekonominë brenda këtij tavani dhe për të stimuluar sektorët me vlerë të shtuar të lartë. Banka e Shqipërisë vlerëson rreziqet sistemike dhe, sipas gjykimit të saj teknik të pavarur, mund të aktivizojë instrumente makroprudenciale, duke përfshirë kufijtë e raportit kredi ndaj vlerës, kufijtë e raportit borxh ndaj të ardhurave, kërkesat e kapitalit të tamponit anticiklik dhe kufizimet sektoriale të ekspozimit të institucioneve të kreditit. Pavarësia operationale e Bankës së Shqipërisë mbetet e plotë dhe e paprekshme. Ligji organik i Bankës së Shqipërisë përcakton metodologjinë e llogaritjes së pragut dhe procedurën e raportimit parlamentar, në pajtim me udhëzimet e Autoritetit Bankar European dhe rekomandimeve të Bordit European të Rrezikut Sistemik."

PJESA VII — SOVRANITETI NDAJ KONTROLLIT TEKNO-MJEKËSOR DHE FINANCIAR

Neni 19

(Shtimi i nenit 44/a të Kushtetutës — Integriteti Trupor, Identiteti Digjital dhe Aksesi Financiar)

Pas nenit 44 të Kushtetutës shtohet neni 44/a me këtë përmbajtje:

"Neni 44/a

1. Çdo individ gëzon të drejtën e patjetërsueshme për integritet trupor dhe sovranitet mjekësor. Ndalohet çdo ndërhyrje, trajtim, vaksinim apo procedurë mjekësore e detyrueshme pa pëlqimin e lirë, të ndërgjegjshëm dhe të shprehur me shkrim të personit. Asnjë e drejtë civile, mundësi punësimi, shkollimi apo liri e lëvizjes nuk mund të kushtëzohet, kufizohet apo penalizohet bazuar në statusin shëndetësor, mjekësor apo refuzimin e procedurave të mësipërme.

2. Përdorimi i sistemeve të identitetit digjital, aplikacioneve celulare, kodeve të verifikimit elektronik apo profileve digjitale është rreptësisht vullnetar. Shteti dhe çdo autoritet publik janë të detyruar të garantojnë alternativën analoge — fizike, shkresore dhe me prani njerëzore — për çdo shërbim, dokument, licencë apo procedurë administrative, pa aplikuar asnjë tarifë shtesë, vonesë apo trajtim diskriminues.

3. Aksesimi në shërbimet bankare dhe financiare bazë është e drejtë e çdo qytetari. Ndalohet rreptësisht mbyllja, ngrirja apo kufizimi i llogarive bankare të individëve nga institucionet financiare private ose shtetërore pa një vendim gjyqësor të formës së prerë, të bazuar ekskluzivisht mbi fakte të provuara të krimeve të rënda financiare. Asnjë individ nuk mund të privohet nga mjetet e tij financiare për shkak të bindjeve politike, aktivizmit shoqëror apo shprehjes së mendimit."

PJESA VIII — REFORMA DHE LLOGARIDHËNIA NË GJYKATËN KUSHTETUESE

Neni 20

(Ndryshimi i nenit 125 të Kushtetutës — Kriteret e Emërimit në Gjykatën Kushtetuese)

Pika 2 e nenit 125 të Kushtetutës ndryshohet si vijon:

"2. Gjyqtarët emërohen për nëntë (9) vjet, pa të drejtë riemërimi, nga radhët e juristëve me kualifikim të lartë që plotësojnë një nga kushtet e mëposhtme:

- a) të kenë jo më pak se pesëmbëdhjetë (15) vjet përvojë pune si gjyqtar në Gjykatën e Apelit ose në Gjykatën e Lartë; ose
- b) të jenë profesor titullar i së drejtës kushtetuese në një institucion të arsimit të lartë të akredituar.

Kualifikimi ekskluziv si avokat, noter apo konsulent juridik privat nuk përbën kualifikim të mjaftueshëm për emërim në Gjykatën Kushtetuese."

Neni 21

(Shtimi i nenit 128/a të Kushtetutës — Llogaridhënia Profesionale e Gjyqtarëve të Gjykatës Kushtetuese)

Pas nenit 128 të Kushtetutës shtohet neni 128/a me këtë përmbajtje:

"Neni 128/a

1. Gjyqtari i Gjykatës Kushtetuese i nënshtrohet procedurës disiplinore kur Gjykata Europiane e të Drejtave të Njeriut konstaton, me vendim të formës së prerë, shkelje të nenit 3, nenit 5 ose nenit 6 të Konventës Europiane për të Drejtat e Njeriut, në një çështje ku Gjykata Kushtetuese ka qenë instanca e fundit kombëtare e shqyrtuar, dhe kur shkelja rrjedh nga sjellja procedurale e gjykatës dhe jo nga zbatimi i ligjit material.
2. Gjyqtari i Gjykatës Kushtetuese i nënshtrohet gjithashtu procedurës disiplinore kur ekziston kontradiktë e qartë dhe e dokumentuar ndërmjet një opinionit të Komisionit European për Demokraci nëpërmjet Ligjit mbi interpretimin e një dispozite kushtetuese shqiptare dhe vendimit të Gjykatës Kushtetuese që ka zbatuar atë dispozitë, me kusht që kontradikta të jetë konstatuar sipas procedurës së parashikuar në nenin 134/a të kësaj Kushtetute.
3. Procedura disiplinore, sanksionet e zbatueshme dhe garancitë e procesit të rregullt ligjor rregullohen me ligj organik. Sanksioni nuk mund të konsistojë në shkurtimin e mandatit kushtetues të gjyqtarit.
4. Kjo dispozitë zbatohet vetëm për vendime të Gjykatës Europiane të të Drejtave të Njeriut ose opinione të Komisionit të Venecias të dhëna pas hyrjes në fuqi të këtij amendamenti dhe nuk ka efekt retroaktiv."

Neni 22

(Shtimi i nenit 134/a të Kushtetutës — Komisioni i Venecias)

Pas nenit 134 të Kushtetutës shtohet neni 134/a me këtë përmbajtje:

"Neni 134/a

1. Komisioni European për Demokraci nëpërmjet Ligjit i Këshillit të Europës njihet në Kushtetutën e Republikës së Shqipërisë si autoritet këshillimor i standardeve kushtetuese demokratike.
2. Kuvendi, Presidenti i Republikës ose jo më pak se një e pesta e deputetëve mund të kërkojnë opinion nga Komisioni i Venecias mbi:
 - a) pajtueshmërinë e çdo projektligji ose projektamendamenti kushtetues me standardet demokratike europiane;
 - b) interpretimin e dispozitave kushtetuese në çështje me interes të përgjithshëm kushtetues;

c) pajtueshmërinë e interpretimit të bërë nga Gjykata Kushtetuese të një dispozite kushtetuese me standardet e Këshillit të Europës, kur ekziston kontradiktë e pretenduar dhe e dokumentuar.

3. Kur Kuvendi shqyrton një projektligj ose amendament kushtetues për të cilin është kërkuar opinion nga Komisioni i Venecias, votimi përfundimtar nuk mund të zhvillohet para se opinionin të jetë marrë ose para skadimit të afatit prej nëntëdhjetë (90) ditësh nga kërkesa, cilado nga këto vjen e para.

4. Opinionet e Komisionit të Venecias janë këshillimore dhe nuk kanë fuqi detyruese. Kuvendi, kur vendos ndryshe nga opinionin e Komisionit të Venecias, motivon me shkrim arsyet e devijimit dhe i publikon ato bashkë me ligjin e miratuar.

5. Kur Kuvendi, Presidenti ose jo më pak se një e pesta e deputetëve konstaton kontradiktë ndërmjet një opinionin të Komisionit të Venecias dhe një vendimi të Gjykatës Kushtetuese mbi të njëjtën dispozitë kushtetuese, mund të kërkojë aktivizimin e procedurës sipas nenit 128/a, pika 2, të kësaj Kushtetute, duke dokumentuar kontradiktën me shkrim.

6. Procedura e kërkimit të opinionit, afatet dhe forma e raportimit rregullohen me ligjin organik të Kuvendit."

PJESA IX — TOKA BUJQËSORE

Neni 23

(Shtesa tek neni 11 i Kushtetutës — Mbrojtja e Tokës Bujqësore)

Pas pikës 7 të nenit 11 të Kushtetutës shtohen pikat 8, 9 dhe 10 me këtë përmbajtje:

"8. Toka bujqësore në Republikën e Shqipërisë përbën pasuri kombëtare me interes strategjik dhe mbrohet veçanërisht nga shteti për të garantuar sigurinë ushqimore, sovranitetin prodhues dhe mbrojtjen e hapësirës rurale.

9. Fitimi i pronësisë mbi tokën bujqësore përmes transaksioneve juridike të shitjes ose çdo forme tjetër tjetërsimi lejohet vetëm në favor të personave fizikë ose juridikë që provojnë rezidencë të përhershme socio-ekonomike në territor, kualifikim ose status të certifikuar të fermerit aktiv dhe që marrin përsipër shfrytëzimin efektiv e të pandërprerë të saj për qëllime bujqësore.

10. Ndalohet në mënyrë absolute fitimi i pronësisë mbi tokën bujqësore për shtetasit e huaj dhe personat pa shtetësi, si dhe për entitetet juridike të huaja apo subjektet vendase me kapital kontrollues të huaj, që nuk përmbushin kushtet e parashikuara në pikën 9 të këtij neni. Çdo akt juridik i lidhur në shkelje të kësaj pike është absolutisht i pavlefshëm."

PJESA X — REKRUTIMI TRANZITOR I GJYQTARËVE

Neni 24

(Shtimi i neni 179/b të Kushtetutës — Rekrutimi Emergjent Tranzitor)

Pas neni 179/a të Kushtetutës shtohet neni 179/b me këtë përmbajtje:

"Neni 179/b

1. Për një periudhë tranzitore prej dy (2) vitesh nga hyrja në fuqi e këtij ligji, me qëllim plotësimin e vakancave emergjente në sistemin gjyqësor dhe prokurorial, avokatët, noterët dhe ekspertët ligjorë që përmbushin kriteret e parashikuara në pikën 2 të këtij neni kanë të drejtë të hyjnë në testimin kombëtar të jashtëzakonshëm për t'u emëruar si magjistratë pa ndjekur kursin e plotë fillestar të Shkollës së Magjistraturës.

2. Kriteret e kualifikimit për testimin e jashtëzakonshëm janë:

- a) për gjykatat dhe prokuroritë e shkallës së parë të juridiksionit të përgjithshëm: vjetërsi profesionale aktive prej jo më pak se dhjetë (10) vjetësh;
- b) për gjykatat dhe prokuroritë e apelit të juridiksionit të përgjithshëm: vjetërsi profesionale aktive prej jo më pak se pesëmbëdhjetë (15) vjetësh;
- c) për gjykatat administrative të shkallës së parë: vjetërsi prej jo më pak se dhjetë (10) vjetësh me përvojë specifike në të drejtën publike dhe administrative;
- d) për Gjykatën Administrative të Apelit: vjetërsi prej jo më pak se pesëmbëdhjetë (15) vjetësh me përvojë specifike në të drejtën publike dhe administrative.

3. Këshilli i Lartë Gjyqësor dhe Këshilli i Lartë Prokurorial, në bashkëpunim me Shkollën e Magjistraturës, miratojnë rregulloren e testimit të jashtëzakonshëm brenda tridhjetë (30) ditëve nga hyrja në fuqi e këtij neni. Nëse këto organe nuk veprojnë brenda afatit, testimi organizohet drejtpërdrejt nga Gjykata e Lartë për gjyqtarët dhe nga Prokuroria e Përgjithshme për prokurorët.

4. Emërimi i kandidatëve të suksesshëm bëhet nga Këshilli i Lartë Gjyqësor ose Këshilli i Lartë Prokurorial sipas rasti, mbi bazën e renditjes meritokratike të testimit."

PJESA XI — DISPOZITAT E FUNDIT

Neni 25

(Jo-Retroaktiviteti dhe Hyrja në Fuqi)

1. Asnjë dispozitë e këtij ligji nuk ka fuqi prapavepruese. Të gjitha ndryshimet dhe shtesat e parashikuara në këtë ligj zbatohen vetëm për situatat dhe aktet e lindura pas hyrjes së tij në fuqi.
2. Mekanizmi i llogaridhënies së parashikuar në nenin 128/a zbatohet vetëm për vendime të Gjykatës Europiane të të Drejtave të Njeriut ose opinione të Komisionit të Venecias të dhëna pas hyrjes në fuqi të këtij ligji.
3. Ndryshimet e sistemit zgjedhor të parashikuara në nenin 7 dhe ndryshimet e mënyrës së zgjedhjes së Presidentit të parashikuara në nenin 6 zbatohen nga cikli i ardhshëm zgjedhor pas hyrjes në fuqi të këtij ligji.
4. Ky ligj hyn në fuqi pesëmbëdhjetë (15) ditë pas botimit në Fletoren Zyrtare.

Hartuar nga: Grupi Parlamentar Nismëtar — Paketa Kushtetuese Shqipëria e Re

Tiranë, Qershor 2026